

## **ZAŁĄCZNIK Nr 14**

### **PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE TERAPEUTA ZAJĘCIOWY SYMBOL CYFROWY 322[15]**

#### **I. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWO-ORGANIZACYJNE KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE**

##### **A. OPIS KWALIFIKACJI ABSOLWENTA**

W wyniku kształcenia w zawodzie absolwent powinien umieć:

- 1) komunikować się z pacjentami;
- 2) oceniać sytuację społeczną chorych;
- 3) określać wpływ środowiska społecznego na osoby niepełnosprawne;
- 4) wyjaśniać budowę i czynność układów i narządów organizmu człowieka;
- 5) charakteryzować procesy patologiczne;
- 6) oceniać sytuację zdrowotną pacjenta;
- 7) określać procesy chorobowe prowadzące do chorób przewlekłych;
- 8) planować i prowadzić pracę indywidualną i grupową;
- 9) motywować osoby niepełnosprawne do udziału w leczeniu i rehabilitacji;
- 10) rozwiązywać trudne sytuacje społeczne;
- 11) projektować, organizować i prowadzić pracownię terapii zajęciowej;
- 12) wykorzystywać w pracy z podopiecznymi metody i formy terapii zajęciowej;
- 13) organizować w ramach terapii imprezy towarzyskie, zajęcia sportowe, wycieczki, turnusy rehabilitacyjne;
- 14) uczyć w ramach terapii krawiectwa, dziewiarstwa, tkactwa i innych rzemiosł oraz prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 15) uczyć podopiecznych wykonywania prostych i złożonych czynności codziennych;
- 16) wykorzystywać ekspresję człowieka do celów diagnostycznych i terapeutycznych;
- 17) motywować podopiecznych do udziału w terapii indywidualnej i grupowej;
- 18) tworzyć klimat i atmosferę do pracy twórczej w grupie podopiecznych;
- 19) dobierać pracę według wieku, stanu zdrowia, potrzeb i zainteresowań pacjentów;
- 20) projektować i modyfikować środowisko materialne do rodzaju niepełnosprawności i potrzeb podopiecznego lub pacjenta;
- 21) promować zdrowy styl życia;
- 22) prowadzić dokumentację terapeutyczną;
- 23) współpracować z członkami zespołu terapeutycznego i rehabilitacyjnego w zakresie planowania i realizacji terapii zajęciowej;
- 24) korelować działania terapeutyczne z działaniami leczniczo-rehabilitacyjnymi;
- 25) udzielać pierwszej pomocy;
- 26) nadzorować pracę w pracowni i warsztacie terapii zajęciowej;
- 27) przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska;
- 28) organizować stanowiska pracy terapeuty zajęciowego zgodnie z wymaganiami ergonomii;
- 29) racjonalnie gospodarować materiałami i sprzętem używanym w terapii zajęciowej;
- 30) korzystać z różnych źródeł informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych;
- 31) postępować zgodnie z zasadami etyki;
- 32) stosować przepisy prawa dotyczące wykonywania zadań zawodowych;
- 33) stosować przepisy prawa dotyczące działalności gospodarczej.

Kształtowanie postaw przedsiębiorczych oraz przygotowanie do wejścia na rynek pracy powinno przebiegać zarówno w trakcie kształcenia zawodowego, jak i podczas realizacji zajęć edukacyjnych "Podstawy przedsiębiorczości".

## **B. SPECYFICZNE WYMAGANIA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE**

1. Wymagania psychofizyczne właściwe dla zawodu:

- 1) odpowiedzialność, obowiązkowość;
- 2) gotowość współdziałania w zespole;
- 3) życzliwość i opiekuńczość;
- 4) poszanowanie godności osobistej drugiego człowieka;
- 5) uczciwość;
- 6) poczucie własnej godności;
- 7) samodzielność;
- 8) kreatywność;
- 9) odporność na stres.

2. Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie terapeuty zajęciowy powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- 1) planowania indywidualnego i grupowego programu terapii dostosowanej do stanu zdrowia, potrzeb i zainteresowań pacjenta;
- 2) prowadzenia terapii zajęciowej wśród ludzi chorych i niepełnosprawnych;
- 3) wykorzystania w pracy z podopiecznym różnych metod terapii zajęciowej;
- 4) organizowania zajęć terapeutycznych w celu poprawy sprawności, zwiększenia zakresu ruchów, siły mięśni oraz kondycji psychicznej pacjentów;
- 5) prowadzenia działań zmierzających do integracji społecznej i zawodowej podopiecznego;
- 6) monitorowania przebiegu terapii zajęciowej;
- 7) komunikowania się z pacjentem, jego rodziną i członkami zespołu rehabilitacyjnego.

3. Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie terapeuty zajęciowy może podejmować pracę w:

- 1) oddziałach szpitalnych, w tym w szczególności:
  - a) rehabilitacji leczniczej,
  - b) ortopedycznych,
  - c) neurologicznych,
  - d) geriatrycznych,
  - e) dziecięcych,
  - f) psychiatrycznych;
- 2) psychiatrycznych oddziałach dziennych;
- 3) sanatoriach;
- 4) warsztatach terapii zajęciowej;
- 5) zakładach pomocy społecznej;
- 6) dziennych domach pomocy społecznej;
- 7) klubach seniora;
- 8) środowiskowych domach pomocy społecznej;
- 9) świetlicach terapeutycznych;
- 10) hospicjach;
- 11) zakładach opiekuńczo-leczniczych;
- 12) zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych;
- 13) szkołach specjalnych.

4. Szkoła realizująca kształcenie w zawodzie terapeuty zajęciowy powinna posiadać następujące pracownie:

- 1) umiejętności społecznych;
- 2) higieny osobistej i gospodarstwa domowego;
- 3) kroju i szycia;
- 4) rękodzieła;
- 5) kulinarną;
- 6) organizacji wolnego czasu;

- 7) artterapii;
- 8) komputerową.

Szkoła realizująca kształcenie w zawodzie terapeuty zajęciowy może posiadać również pracownie zajęć fakultatywnych, w szczególności:

- 1) introligatorską;
- 2) wyrobów z drewna;
- 3) wyrobów z metalu oraz ze skóry;
- 4) wikliniarską;
- 5) ceramiczną.

Pracownia umiejętności społecznych powinna być wyposażona w:

- 1) techniczne środki kształcenia;
- 2) sprzęt audio-wideo.

Pracownia higieny osobistej i gospodarstwa domowego powinna być wyposażona w:

- 1) sprzęt typowy dla przeciętnego mieszkania;
- 2) sprzęt przystosowany dla osób niepełnosprawnych.

Pracownia kroju i szycia powinna być wyposażona w:

- 1) przybory krawieckie;
- 2) maszynę do szycia;
- 3) duży stół;
- 4) żurnale;
- 5) podręczniki kroju i szycia.

Pracownia rękodzieła powinna być wyposażona w:

- 1) druty;
- 2) szydełka;
- 3) przybory do tkania;
- 4) warsztat tkacki;
- 5) plansze z wzorami splotów;
- 6) żurnale;
- 7) podręczniki dziewiarstwa i haftu;
- 8) tamborki;
- 9) plansze z wzorami haftów i ściągów.

Pracownia kulinarna powinna być wyposażona w:

- 1) sprzęt typowy dla kuchni domowej oraz wyposażenie ułatwiające osobom niepełnosprawnym przygotowywanie posiłków;
- 2) plansze zawierające skład poszczególnych produktów spożywczych;
- 3) książki kucharskie;
- 4) sprzęt gospodarstwa domowego.

Pracownia organizacji czasu wolnego powinna być wyposażona w:

- 1) wyposażenie klubowe, w szczególności - fotele, krzesła, stoliki do gier, gry stolikowe, bilard przenośny;
- 2) sprzęt audiowizualny;
- 3) instrumenty muzyczne;
- 4) sprzęt sportowy;
- 5) sprzęt turystyczny.

Pracownia artterapii powinna być wyposażona w:

- 1) stoły;
- 2) krzesła;
- 3) sztalugi;
- 4) materiały i przybory malarskie;
- 5) sprzęt audiowizualny;
- 6) instrumenty muzyczne;
- 7) szkło płaskie i wypukłe.

Pracownia komputerowa powinna być wyposażona w:

- 1) stanowiska komputerowe - jedno stanowisko dla dwóch uczniów;
- 2) licencjonowane oprogramowanie;
- 3) drukarki, skanery.

Pracownia introligatorska powinna być wyposażona w:

- 1) stół;
- 2) kuchenkę elektryczną;
- 3) instalację wodno-kanalizacyjną;
- 4) skrzynię na odpadki;
- 5) szafę narzędziową;
- 6) zestaw narzędzi introligatorskich.

Pracownia wyrobów z drewna powinna być wyposażona w:

- 1) stół stolarski;
- 2) narzędzia do obróbki drewna.

Pracownia wyrobów z metalu oraz ze skóry powinna być wyposażona w:

- 1) stół do wytwarzania wyrobów z metalu;
- 2) stół do wytwarzania wyrobów ze skóry;
- 3) narzędzia do wytwarzania wyrobów z metalu i skóry.

Pracownia wikliniarska powinna być wyposażona w:

- 1) narzędzia do obróbki i kształtowania wikliny;
- 2) wzory wyrobów z wikliny;
- 3) wannę do moczenia wikliny.

Pracownia ceramiczna powinna być wyposażona w:

- 1) koło garncarskie;
- 2) glinę plastyczną;
- 3) formy odlewnicze;
- 4) narzędzia do obróbki gliny;
- 5) naczynia do moczenia gliny;
- 6) piec ceramiczny.

5. Praktyczna nauka zawodu powinna być prowadzona - w wymiarze nie mniejszym niż 50 % ogólnej liczby godzin przewidzianych w ramowym planie nauczania na zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia zawodowego - w:

- 1) warsztatach i pracowniach terapii zajęciowej;
- 2) zakładach opieki zdrowotnej w oddziałach rehabilitacyjnych, ortopedycznych, psychiatrycznych, neurologicznych, dziecięcych.

6. Zakres umiejętności i treści kształcenia, wynikający z opisu kwalifikacji absolwenta, zawierają następujące bloki programowe:

- 1) rehabilitacja;
- 2) terapia zajęciowa;
- 3) podstawy działalności zawodowej;
- 4) podstawy prawa i ekonomiki w ochronie zdrowia i pomocy społecznej.

## II. PODZIAŁ GODZIN NA BLOKI PROGRAMOWE

Nazwa bloku programowego	Minimalna liczba godzin w okresie kształcenia w %*
Rehabilitacja	13
Terapia zajęciowa	45
Podstawy działalności zawodowej	34
Podstawy prawa i ekonomiki w ochronie zdrowia i pomocy społecznej	3
Razem	95**

\* Podział godzin na bloki programowe dotyczy kształcenia wyłącznie w szkołach dla młodzieży.

\*\* Pozostałe 5 % godzin jest przeznaczonych do rozdysponowania przez autorów programów nauczania na dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy.

## III. BLOKI PROGRAMOWE

### BLOK: REHABILITACJA

#### 1. Cele kształcenia

Uczeń w wyniku kształcenia powinien umieć:

- 1) korzystać z wiedzy z zakresu anatomii i fizjologii człowieka w planowaniu i prowadzeniu usprawniania;
- 2) charakteryzować etapy rozwoju człowieka;
- 3) charakteryzować procesy patologiczne w obrębie układów i narządów;
- 4) zbierać informacje o rodzaju, przebiegu i rokowaniu choroby pacjenta;
- 5) współpracować z zespołem rehabilitacyjnym;
- 6) rozpoznawać objawy niepełnosprawności u pacjenta;
- 7) korzystać z kwestionariuszy do oceny neurofizjologicznej;
- 8) określać działania rehabilitacyjne dostosowane do choroby lub niepełnosprawności pacjenta;
- 9) określać dopuszczalny próg obciążenia wysiłkiem;
- 10) wykrywać u pacjenta objawy zmęczenia spowodowane działaniami usprawniającymi;
- 11) prowadzić terapię zajęciową jako kontynuację leczenia ruchem w uzgodnieniu z lekarzem;
- 12) prowadzić zajęcia rehabilitacyjne z zakresu uczenia czynności życia codziennego;
- 13) organizować turnusy rehabilitacyjne;
- 14) planować i prowadzić zajęcia sportowe i rekreacyjne;
- 15) wykonywać pracę zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej.

#### 2. Treści kształcenia (działy programowe)

Treści kształcenia są ujęte w następujących działach programowych:

- 1) organizm człowieka jako całość;
- 2) budowa i funkcje poszczególnych układów i narządów organizmu człowieka;
- 3) przemiana materii i energii;
- 4) fizjologia wysiłku;
- 5) podstawy psychologii rozwojowej;
- 6) patologia układów i narządów organizmu człowieka;
- 7) zarys kliniczny chorób;
- 8) metody diagnostyczne;

- 9) kinezyterapia i elementy fizykoterapii;
- 10) podstawy rehabilitacji;
- 11) rehabilitacja w wybranych działach medycyny;
- 12) bezpieczeństwo i higiena pracy;
- 13) ochrona przeciwpożarowa.

## **BLOK: TERAPIA ZAJĘCIOWA**

### **1. Cele kształcenia**

Uczeń w wyniku kształcenia powinien umieć:

- 1) oceniać stan pacjenta w zdrowiu, chorobie i niepełnosprawności;
- 2) analizować cele i zadania terapii zajęciowej w zależności od stanu pacjenta i rodzajów jego niepełnosprawności;
- 3) stosować różne metody terapii zajęciowej;
- 4) projektować i wykonywać pomoce potrzebne do prowadzenia prac z pacjentem;
- 5) opracowywać we współpracy z pacjentem zbiorowe i indywidualne programy terapii zajęciowej;
- 6) tworzyć terapeutyczną atmosferę i kierować grupą na zasadzie partnerstwa;
- 7) współpracować w zespole diagnostyczno-terapeutycznym;
- 8) prowadzić terapię zajęciową z chorymi i niepełnosprawnymi w różnych grupach wiekowych;
- 9) prowadzić zajęcia indywidualne z uwzględnieniem niepełnosprawności;
- 10) przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej podczas zajęć terapeutycznych.

### **2. Treści kształcenia (działy programowe)**

Treści kształcenia są ujęte w następujących działach programowych:

- 1) teoretyczne podstawy terapii zajęciowej;
- 2) charakterystyka pracy terapeuty zajęciowego;
- 3) podstawowe urządzenia i sprzęt do różnych form terapii zajęciowej;
- 4) metody stosowane w terapii zajęciowej;
- 5) terapia zajęciowa z pacjentami z różnymi schorzeniami, różną niepełnosprawnością i w różnych grupach wiekowych;
- 6) przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej.

## **BLOK: PODSTAWY DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ**

### **1. Cele kształcenia**

Uczeń w wyniku kształcenia powinien umieć:

- 1) nawiązywać i utrzymywać kontakt z pacjentem i jego rodziną;
- 2) obserwować pacjenta oraz uzyskiwać niezbędne dla celów terapeutycznych informacje o pacjencie;
- 3) charakteryzować zmiany zachodzące w psychice człowieka pod wpływem choroby lub niepełnosprawności;
- 4) współuczestniczyć w pomocy psychologicznej i tworzeniu systemu wsparcia społecznego;
- 5) rozwijać u człowieka z trwałą lub czasową utratą zdrowia motywację i zdolność do samodzielnego życia;
- 6) uczyć pacjenta nawiązywania i utrzymywania kontaktów społecznych mimo ograniczeń jego sprawności;
- 7) planować program treningu ukierunkowanego na główne deficyty sprawności psychospołecznych;
- 8) unikać błędów jatrogennych;
- 9) przewidywać sytuacje trudne w pracy terapeuty zajęciowego;
- 10) analizować przyczyny własnych negatywnych emocji w kontakcie z pacjentem;
- 11) przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu;

- 12) współpracować w zespole interdyscyplinarnym;
- 13) wykorzystywać wiedzę o zbiorowościach społecznych do organizowania pracy z grupami pacjentów;
- 14) stosować podstawowe metody socjotechniczne;
- 15) obserwować i analizować przyczyny powstawania konfliktów w małej grupie społecznej;
- 16) rozwiązywać konflikty grupowe;
- 17) wykorzystywać w pracy z niepełnosprawnymi wiedzę dotyczącą procesu wychowania i nauczania;
- 18) rozwijać umiejętności korzystania z różnych form rekreacji;
- 19) rozwijać zainteresowania pacjentów i rozszerzać zakres tych zainteresowań;
- 20) dbać o własny rozwój zawodowy;
- 21) korzystać z wyników badań naukowych;
- 22) upowszechniać wyniki własnej pracy;
- 23) oceniać jakość własnej pracy terapeutycznej;
- 24) prowadzić dokumentację realizacji zadań terapeutycznych;
- 25) organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii;
- 26) wykonywać pracę zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska;
- 27) wykorzystywać technologię informacyjną podczas wykonywania zadań zawodowych;
- 28) prowadzić dokumentację zbytu wyrobów powstałych podczas terapii;
- 29) promować zdrowy styl życia;
- 30) udzielać pierwszej pomocy;
- 31) przestrzegać praw pacjenta;
- 32) przestrzegać tajemnicy zawodowej;
- 33) rozpoznawać i zapobiegać korupcji w środowisku pracy.

## **2. Treści kształcenia (działy programowe)**

Treści kształcenia są ujęte w następujących działach programowych:

- 1) podstawowe procesy psychiczne i osobowość człowieka;
- 2) psychologiczne metody poznawania ludzi;
- 3) proces komunikowania się;
- 4) pomoc psychologiczna;
- 5) system wsparcia społecznego;
- 6) trening umiejętności społecznych;
- 7) podstawy psychologii klinicznej;
- 8) sytuacje trudne w pracy terapeuty zajęciowego;
- 9) zespół wypalenia zawodowego;
- 10) zbiorowości społeczne;
- 11) psychologia małej grupy społecznej;
- 12) patologia życia społecznego;
- 13) socjotechnika;
- 14) społeczne uwarunkowania procesu leczenia i rehabilitacji;
- 15) negocjacje i rozwiązywanie konfliktów;
- 16) teoria i metodyka wychowania i nauczania;
- 17) pedagogika rewalidacyjna;
- 18) jakość pracy;
- 19) interdyscyplinarny zespół terapeutyczny;
- 20) podstawy ergonomii;
- 21) bezpieczeństwo i higiena pracy;
- 22) ochrona przeciwpożarowa i ochrona środowiska;
- 23) promocja zdrowia i edukacja zdrowotna;
- 24) pierwsza pomoc;
- 25) etyka.

## **BLOK: PODSTAWY PRAWA I EKONOMIKI W OCHRONIE ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ**

### **1. Cele kształcenia**

Uczeń w wyniku kształcenia powinien umieć:

- 1) objaśniać podstawowe założenia teorii wyboru konsumenta;
- 2) obliczać podstawowe wskaźniki ekonomiczne w firmie;
- 3) uczestniczyć w sporządzaniu budżetu i planowaniu rozwoju firmy;
- 4) wskazywać instytucje wpływające na politykę zdrowotną państwa;
- 5) określać źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych;
- 6) wyjaśniać istotę i zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce;
- 7) wyjaśniać specyfikę rynku usług medycznych;
- 8) wskazywać czynniki wpływające na popyt i podaż usług medycznych;
- 9) wskazywać podmioty uprawnione do udzielania świadczeń zdrowotnych;
- 10) wyjaśniać zasady reglamentowania dostępu do niektórych usług i dóbr;
- 11) wyjaśniać mechanizmy konkurencji między podmiotami świadczącymi usługi medyczne;
- 12) uzasadniać znaczenie profesjonalizmu i zaufania do personelu medycznego udzielającego świadczeń zdrowotnych;
- 13) rozróżniać rodzaje kontraktów na usługi medyczne;
- 14) określać zasady zawierania kontraktów na świadczenie usług medycznych;
- 15) wskazywać podstawy prawne funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej i płatnika;
- 16) stosować przepisy prawa dotyczące działalności zawodowej.

### **2. Treści kształcenia (działy programowe)**

Treści kształcenia są ujęte w następujących działach programowych:

- 1) teoria wyboru konsumenta;
- 2) elementy teorii przedsiębiorstwa;
- 3) instytucje wpływające na politykę zdrowotną państwa;
- 4) źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych;
- 5) system ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce;
- 6) specyficzne cechy rynku usług medycznych;
- 7) popyt i podaż na rynku usług medycznych;
- 8) zasady reglamentacji dostępu do niektórych usług medycznych;
- 9) mechanizmy konkurencji między podmiotami świadczącymi usługi medyczne;
- 10) jakość w ochronie zdrowia;
- 11) rodzaje kontraktów na usługi medyczne;
- 12) podstawy prawne funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej i płatnika;
- 13) system pomocy społecznej;
- 14) wybrane zagadnienia prawa pracy i prawa gospodarczego.